

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Scepticisme en film

1 maximumscore 4

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat het solipsisme immuun is voor het probleem van andere geesten op metafysisch niveau, omdat er geen andere bewustzijnsvormen bestaan 1
- een uitleg dat het solipsisme immuun is voor het probleem van andere geesten op epistemologisch niveau, omdat er geen andere bewustzijnsinhouden bestaan die we al dan niet zouden kunnen kennen / omdat vergissen in de eigen bewustzijnsinhoud onmogelijk is 1
- een uitleg dat het solipsisme immuun is voor het probleem van andere geesten op conceptueel niveau, omdat er geen andere bewustzijnsvormen zijn waarvan we de inhoud al dan niet zouden kunnen begrijpen 1
- een uitleg dat de hoofdpersoon in *Vanilla Sky* (na het auto-ongeluk) volgens Descartes bestaat, omdat hij zichzelf niet kan bedriegen in dat hij denkt, en als hij denkt dan bestaat hij 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens een solipsist bestaat alleen het eigen bewustzijn. Daarmee is het solipsisme op het metafysische niveau immuun voor het probleem van andere geesten. Het bestaan van bewustzijn in de buitenwereld kan geen probleem zijn, omdat er helemaal geen bewustzijnsvormen buiten het eigen bewustzijn bestaan 1
- Het solipsisme is ook immuun op het epistemologische niveau, omdat je je onmogelijk kunt vergissen in je eigen bewustzijnsinhouden en er bovendien geen andere bewustzijnsvormen zijn die je al dan niet zou kunnen kennen 1
- En het solipsisme is bovendien immuun op het conceptuele niveau, omdat je nooit kunt weten wat de bewustzijnsinhoud van een ander is. Er bestaan geen andere bewustzijnsvormen waarvan we de bewustzijnsinhoud al dan niet zouden kunnen kennen of begrijpen 1
- Volgens Descartes kan ik in alles worden bedrogen en is het daarom betwifelbaar of ik een lichaam heb. Maar ik kan er uiteindelijk niet aan twifelen dat ik een geest ben, want zolang ik denk, besta ik als denkend ding, dat wil zeggen als geest. Het oordeel 'ik denk' is waar zodra het voltrokken wordt, dus ook al bedriegt de hoofdpersoon van *Vanilla Sky* zichzelf als computersimulatie, als hij denkt – en dat doet hij – dan bestaat hij 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat de film *Vanilla Sky* een tegenfeitelijk gedachte-experiment toont, omdat het de mogelijke gevolgen van leven in een computersimulatie betreft.

voorbeeld van een goed antwoord:

Bij een tegenfeitelijk gedachte-experiment vraag je je af hoe een alternatief scenario zou zijn verlopen, wat de mogelijke gevolgen zijn. Dat is hier aan de orde: je vraagt je af hoe het verder zou gaan als het sceptische scenario werkelijkheid zou zijn geworden, wat de gevolgen zijn van leven in een computersimulatie.

Opmerking

Er kunnen geen punten worden toegekend aan de volgende twee antwoorden: de film is een conceptueel scenario, waarbij je je afvraagt hoe je een alternatief scenario zou beschrijven; de film is een evaluatief gedachte-experiment waarin je je afvraagt wat jij in die situatie zou doen.

3 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van het subjectief idealisme van Berkeley: zijn is waargenomen worden en de werkelijkheid bestaat alleen in de geest 1
- een uitleg in welk opzicht dit subjectief idealisme overeenkomt met Cavells stelling in tekst 1: werkelijkheid bestaat alleen in de geest van de toeschouwers en kijken is alles wat daarvoor nodig is 1
- een uitleg dat tekst 1 verschilt wat betreft de status van de werkelijkheid: volgens tekst 1 zijn onze zintuigen tevreden met de werkelijkheid omdat die niet bestaat, terwijl de werkelijkheid volgens Berkeley wel bestaat, namelijk in de waarneming 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Berkeleys subjectief idealisme is zijn waargenomen worden en bestaan objecten alleen in de waarneming en voor zover ze worden waargenomen. Objecten hebben dus geen materiële werkelijkheid in een buitenwereld onafhankelijk van de waarnemers 1
- Dat komt overeen met de strekking van Cavells boodschap in tekst 1 dat de werkelijkheid alleen in de geest van de toeschouwers bestaat en dat kijken alles is wat nodig is om die werkelijkheid te laten verschijnen, zonder dat die onafhankelijk van de toeschouwers bestaat 1
- Cavell stelt in tekst 1 echter ook dat het een feit is dat onze normale zintuigen tevreden zijn met de werkelijkheid ómdat die niet bestaat. Daarmee zou Berkeley niet kunnen instemmen. Berkeleys subjectief idealisme stelt dat zijn waargenomen worden is, met de nadruk op 'is'. Berkeley zegt dus niet dat omdat er geen werkelijkheid bestaat, onze zintuigen tevreden zijn met de werkelijkheid die ze waarnemen. Berkeleys bewering gaat verder. Wat we waarnemen is de werkelijkheid. De werkelijkheid bestaat volgens Berkeley dus wel degelijk 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 4

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van de reactie op de onmogelijkheid van een ‘view from nowhere’ vanuit de eisen aan kennis volgens het fallibilisme: een scepticus stelt te hoge eisen aan kennis, zekerheid / onfeilbaarheid zijn niet nodig om tot kennis te komen 1
- een uitleg van de reactie op de onmogelijkheid van een ‘view from nowhere’ vanuit de eisen aan kennis volgens het contextualisme: de eisen die aan kennis moeten worden gesteld zijn afhankelijk van de context, de onmogelijkheid van een ‘view from nowhere’ is geen probleem als er lage eisen aan kennis worden gesteld, maar wel als er hoge eisen aan kennis worden gesteld 1
- een uitleg van de reactie op de onmogelijkheid van een ‘view from nowhere’ vanuit de eisen aan kennis volgens het relevantisme: niet alle sceptische alternatieven hoeven te worden uitgesloten om tot kennis te komen, een ‘view from nowhere’ is niet nodig om tot kennis te komen 1
- een uitleg van de reactie op de onmogelijkheid van een ‘view from nowhere’ vanuit de eisen aan kennis volgens het transcendentiaal idealisme: de ‘view from nowhere’ valt buiten de grenzen van kennis 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens het fallibilisme is een ‘view from nowhere’ onmogelijk en stelt een scepticus te hoge eisen aan kennis. De zekerheid en onfeilbaarheid die alleen vanuit een ‘view from nowhere’ zouden kunnen worden bereikt, zijn niet nodig om tot kennis te komen. Dat we ons kunnen vergissen en nooit iets absoluut zeker weten, wil niet zeggen dat we niets weten 1
- Volgens het contextualisme zijn de eisen die we aan kennis stellen afhankelijk van de context. De onmogelijkheid van een ‘view from nowhere’ betekent niet dat we nergens meer kennis van hebben. Voor alledaagse zaken is de onmogelijkheid van een ‘view from nowhere’ geen probleem, maar als je wetenschappelijk wil vaststellen hoe de wereld echt is, dan moeten er wellicht hoge eisen aan kennis worden gesteld, en kan die onmogelijkheid een probleem zijn 1
- Vanuit het relevantisme wordt gesteld dat het voor kennis niet nodig is dat alle sceptische alternatieven worden uitgesloten. In sommige contexten zijn sceptische alternatieven relevant, maar in andere niet. Je weet iets als er genoeg sceptische alternatieven zijn uitgesloten en het is dus niet nodig tot een ‘view from nowhere’ te komen om alle sceptische alternatieven uit te sluiten en tot kennis te kunnen komen 1
- Kant zou vanuit zijn transcendentiaal idealisme stellen dat de eis van de scepticus de grenzen van onze kennis te buiten gaat. We kunnen slechts kennis hebben van de werkelijkheid zoals die aan ons verschijnt in onze waarneming. De werkelijkheid zoals die op zichzelf is, kunnen we niet kennen omdat een ‘view from nowhere’ voor ons onmogelijk is 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat een argumentatie of de actrice S1m0ne het vertrouwen in het bestaan van andere geesten kan herstellen met:

- het functionalisme: de binnenwereld (mentale toestanden) is onafhankelijk van de materiële drager ervan, zodat ook S1m0ne een binnenwereld kan hebben 1
- de tegenstelling tussen binnenwereld en belevingswereld: de binnenwereld betreft de mentale toestanden terwijl de belevingswereld uitmaakt 'hoe het is' om een bepaalde ervaring te hebben 1
- het analogieargument van Mill: door de analogie tussen ons eigen gedrag en de bijbehorende mentale toestanden en het gedrag van anderen kunnen we de daarbij horende mentale toestanden veronderstellen 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Ik ben het niet eens met de stelling dat de actrice S1m0ne ons geloof in andere geesten kan herstellen. In het functionalisme bijvoorbeeld vormen interne of mentale toestanden de binnenwereld die onafhankelijk is van de materiële drager ervan. Daarom kan bijvoorbeeld ook een zombie of een computersimulatie zoals S1m0ne een binnenwereld hebben. Vanuit het functionalisme kan ik dus juist geen onderscheid maken tussen mijn medemensen, zombies of computersimulaties en wordt mijn twijfel aan het bestaan van andere geesten alleen maar groter 1
- Het onderscheidende kenmerk tussen mens en computersimulatie is het hebben van een belevingswereld. Niet de binnenwereld maar de belevingswereld maakt uit 'hoe het is' om een bepaalde ervaring te hebben. De eerste betreft alleen de mentale toestand, de tweede betreft de kwalitatieve beleving. Voor S1m0ne bijvoorbeeld smaakt koffie helemaal niet, hoewel ze wel kan doen alsof, zeker als actrice. Maar die belevingswereld van een ander is voor mij nu juist ontoegankelijk, die kan ik niet controleren. Dus kan ik niet bepalen of ik te maken heb met een medemens met belevingswereld of met een computersimulatie zonder belevingswereld 1
- Het analogieargument van Mill lost die problemen niet op. Mill stelt dat we door de analogie tussen ons eigen gedrag en de daarbij horende mentale toestanden ook mentale toestanden horende bij het gedrag van anderen kunnen veronderstellen. Maar als S1m0ne wordt geaccepteerd als echte actrice, terwijl ze een computersimulatie is, dan verlies ik daardoor juist het geloof in het bestaan van andere geesten. Misschien zijn alle mensen wel computersimulaties waaraan ik mentale toestanden toeken alleen maar omdat ik denk dat ik mijn eigen mentale toestanden ken 1

of

Vraag	Antwoord	Scores
	<ul style="list-style-type: none"> Ik ben het eens met de stelling dat de actrice S1m0ne ons geloof in andere geesten kan herstellen. In het functionalisme vormen mentale toestanden de binnenwereld die onafhankelijk is van de materiële drager ervan, zodat bijvoorbeeld ook een zombie of een computersimulatie zoals S1m0ne een binnenwereld kan hebben. Voor zover de mens kan worden begrepen zoals dat vanuit het functionalisme wordt gedaan, kan het mijn geloof in andere geesten desalniettemin herstellen omdat ik vanuit het functionalisme begrijp dat ik 'bestaan' anders kan opvatten dan ik tot nu toe deed. Om als andere geest te bestaan is het voldoende om mentale toestanden te hebben 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Dat mensen naast een binnenwereld misschien ook nog een belevingswereld hebben, is iets dat nu eenmaal niet te controleren is omdat de pure kwalitatieve beleving van een ander, die uitmaakt 'hoe het is' om een bepaalde ervaring te hebben, altijd ontoegankelijk zal zijn voor mij. Daarop kan ik mijn geloof in andere geesten dus niet baseren. Bovendien ben ik er niet van overtuigd dat mijn eigen beleving niet functionalistisch te begrijpen is 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Maar het is voor mijn geloof in andere geesten ook helemaal niet nodig om toegang te hebben tot de belevingswereld van een ander. Met Mill kan ik begrijpen dat ik door de analogie tussen mijn eigen gedrag en de daarbij horende mentale toestanden ook de mentale toestanden horende bij het gedrag van de ander kan veronderstellen. Ik kan door bij mijn eigen ervaringen te rade te gaan, ook begrijpen welke ervaringen anderen zouden kunnen hebben, zelfs als het bijvoorbeeld gaat om S1m0ne als computersimulatie. Het vertrouwenwekkende van deze stelling vind ik dat ik begrijp dat het geloof in de ander afhankelijk is van mij en niet van de ander 	1

Opmerking

Ook scorepunten toekennen aan een anders opgebouwde argumentatie voor of tegen de stelling, mits de elementen juist zijn uitgewerkt.